

LA LLEGENDA DE SANT SEGIMON.

IX

Premi de la Viola d' or y argent.

La tradició sobre este monarca se de
les més antigues que se en Cataluña... Creuam que
corregir una tradició es adulteraria.

(Peregrina — Recuerdos y bellezas — Cataluña — tomo II.)

LA LLEGENDA DE SANT SEGIMON.

Dius lo castell de Borgonya
sonau pífies y atabals,
lo brandava llances,
Guerra yida y posos
los seyors d' aquells voltants,
qu' enfolli per la cobdicia
crida guerra en Gondebant.
Mala sort hajau lo Rey!
mala sort vostres companys!
contra vos el Senyor prega
la sanch de vostres germans,
no vulla Deu que us ofegue
la que volen derramar;
mala sort hajau lo Rey!
mala sort vostres companys!

Précis de la Fable d'or et d'argent.

LA LLEENDA DE SANT SEGIMON.

LA LLEGENDA DE SANT SEGIMON.

. . . . la tradicion sobre este monarca es de las mas populares que hay en Cataluña.... Creemos que corregir una tradicion es adulterarla.

(PIFERRER — *Recuerdos y bellezas* — *Cataluña, tomo II.*)

I.

— Dins lo castell de Borgonya
sonan pifres y atabals,
lo brandar de fortes llances,
l' eguinar de ardots cavalls.
Guerra cridan coratjosos
los senyors d' aquells voltants,
qu' enfollit per la cobdicia
crida guerra en Gondebant.
Mala sort hajau lo Rey!
mala sort vostres companys!
contra vos al Senyor prega
la sanch de vostres germans,
no vulla Deu que us ofegue
la que voleu derramar;
mala sort hajau lo Rey!
mala sort vostres companys!

Trist consira en Segimon
dins la cambra del palau,
trist consira y no ha esment
de qu' entra en sa cambra un jay.

Un vell d' ullada amorosa
no esmortida per los anys ;
front altiu y barba blanca,
y cabells com neu de blanchs ;
va vestit de burell negre
y son peu porta descalç ;
monge n' es de l' erm vengut
qui sols sab ab Deu parlar.
Se n' adona á la fi 'l príncep
y axís parla al hermitá :

— « Ben vengut, lo meu bon pare,
si l' erm vos he fet dexar,
no 'us dolga, no, que afretura
de consol mon cor nafrat.

Lo Rey parteix á la guerra :
si 'l deix sol en lo combat,
quant l' envesta 'l colp de maça
qui sa vida ha de salvar?

Prous vassalls té qui l' defenan,
prous barons qui l' aydarán ;
prous vassalls qui de vergonya
no podré may mes mirar !
prous barons qui 'm ferán befa
escarnintme per covart !

Lo Rey parteix á la guerra :
si hi gosa son fill anar.
No, no ! may ! Es guerra inica
y contra dels meus se far.
De mos oncles. No ! Vullaume
pare meu, aconsellar.

Lo vellet li responia,
vers lo cel la testa alçant :
— « L' home té Rey en la terra
á qui deu servir feeltat.

mas si 's torç un jorn lo sceptre
y al home empeny cap al mal,
sols en lo cel té llavors
lo seu Rey lo crestiá. » —
— « Guardau que 'l Rey es mon pare! » —
— « Axís diu el llibre sant:
« No serà lo meu servent,
« no serà mon fill aymat,
« qui no deix' fins á son pare
« per mos manaments servir. »
Fill del Rey! no teniu pare,
vostron pare es allá dalt! » —
Y plorava en Segimon,
y seguia l' hermitá:
— « La soledat del desert
bálsam n' es pel pit nafrat,
fill meu dolç, fugíu al erm,
allá haurèu la santa pau. » —
— « ¿Y he de voler que regescan
mon reyalme homens estranys?
y jo mateix á mon pare
lo cor he de trocejar? » —
— « Fill del Rey! lo vostre trono
damunt morts está assentat,
vostron ceptre sanch degota,
la corona raja sanch:
dexaula, fill meu, dexaula,
que lo front vos cremará!
no us requi dexar al pare,
vostron pare es allá dalt! » —

En lo castell de Borgonya
sonán pifres y atabals,
l' ira y l' angoxa pledejan
dins lo cor del Rey malvat;
servents cercan per les cambres,
escuders cercan pels camps,
tot sol regeix la maynada
fer y trist en Gondebant.

Celada s' era la lluna,
y era prop la mija nit;
del portelló del castell
un jove amagantse n' ix.

Per tota arma un bordó porta,
l' esclavina es son vestit,
dirigintse envers mitx dia
rega ab plor lo seu camí.

Tremolós son pas detura,
y se gira tot seguit;
quant del palau de sos avis
fins á ell arriban los crits.

Par que vulla torná' arrera,
mas de sobte estremordit:
—« No, no! diu, y fa mes vía,
com si 'l llamp lo perseguís. »

« L' ombra hi ha d' en Gondemar!
l' ombra hi ha d' en Xilperich!
en lo regne de mos pares
no veurán mes á son fill! »

Corren dies, corren mesos
y camina 'l peregrí,
passa serres y garrigues,
passa boschs, barranchs y rius:

Enllá dexa la Borgonya,
de la França ja es sortit,
y encara 'l romeu camina
empès per l' horror al crim.

L' ull plorós, mas ferm lo peu,
atravessa 'ls nevats cims;
ni l' udol del llop l' atura,
ni lo gel, ni 'ls trebolins.

S' agenolla en cada hermita,
plora en tots los monestirs;

la dolor del cos aufega,
ab la pau del esperit.

Turons soberchs del Montseny
lo vejeren ajopit,
pregá' á Deu, y pendre força
y son romiatge seguir,

Y baxarsen per ses comes,
y pujarsen per sos pichs,
y de Matagalls entrarsen
per lo penyalar aspriu.

Allá dalt, los ulls girava
lo romeu vers son pays,
y ab lo cor ple de tristesa
clamava 'l romeu axi:

« Turons de neu blanquinosos
que ma terra m' abscondiu,
los recorts anguniosos
que m' encalcen deteniu.

« Penya esquerpa que servexes
d' alberch á lo desterrat,
pel consol que m' oferexes
lo palau deix de bon grat.

« De tes roques la pregari'
s' en va dret al Deu d' amor;
tu serás lo meu calvari,
y ma creu será 'l dolor.

« Jo jauré en la terra dura,
de tes herbes jo viuré,
tu serás ma sepultura,
quant al cel me 'n pujaré.

« Aquelles ombres sanchnentes
no podrán aqui arribá';
y mes llágrimes couentes
grat conhort endolcirá.

« Y ploraré nit y dia ,
ploraré pel pare meu ;
per mon plor y m' agonia
son perdó li darà Deu .

« No acabaré ma pregari'
per esser son redemptor ;
roca esquerpá , lo calvari
serás tu del meu dolor ! » —

Deya 'l romeu , y sentia
dolç plaher ; no may sentit,
mentres , com l' encens , pujava
sa pregaria al Infinit .

III.

Vencedor fo 'n Gondebant ,
fou sotsmesa la Borgonya ,
los vassalls del germá seu
á sos peus tots s' agenollan .

Vencedor fo 'n Gondebant ;
mas ¿ que té que tot tremola ,
y sos ulls li sanguinejan ,
y ab sos punys lo cap s' afonya ?

Dura deu esser l' espina
que dintre son cor hi cova ,
quant plora mes que 'ls vençuts
lo vencedor de Borgonya .

La fel que son cor omplena
deu esser ben verinosa ,
quant respon al guerrer càntich
ab lo blasme qu' esborrona .

— « Mal haja , diu , lo meu ceptre !
y mal haja ma corona !
mal haja lo meu reyalme !
prech á Deu que tot se fonga !

« ¿Que 'm val, que 'm val la potença
de m' espasa vencedora,
que 'm valen los meus vassalls,
y 'ls tresors de França tota,

« Si sota 'l pes de m' angúnia
lo meu cap batut s' acota,
y som Rey, y trist, gemech
en servitut congoxosa? » —

La dolor abat al Rey,
y calla, y al cap d' estona
torna á dir, y son desvari
es mes trist, sa veu mes fosca.

— « Fill meu dolç! consol de l'ánima!
fill volgut que 'l cor anyora!
perqué á ton pare avorrexes?
perqué á ton pare abandonas?

« Servents meus tots los vilatges
y 'ls deserts, tots, escorcollan;
mas no venen.... Cap de Deu!
be fan si sens tu no tornan!

« Tenen por de la meua ira...
no es l' ira qui m' acongoxa,
es lo dol, es l' anyorança,
que tost me durá á la tomba.

« Y 'm moriré!.... els enemichs
se 'n vendrán á la Borgonya!
calcigantme 'l cos.... Fill meu!
y 'm guardavas exa afronta?

« Per tu 'ls torrents enrogia,
per tu matava als teus oncles,
per tu en les nits me rodejan
imatges aterrades!

« Fill ingrát! ¿y vols pagarme
tant d' amor ab la deshonra?
ó tal volta ab los inichs?
no! no es ver!.... mon seny se torba!....

« Mas no vens!.... Potsé 'l punyal?
Ah Clotilde! vil! traydora!

Servents! botxins!... mon coltell!....
de sa raça no 'n qued' l' ombra! —

— « Calla Rey! l' ira t' encega!...
no es Clotilde venjadora
qui te roba 'n Segimon,
es ta vida criminosa.

« Pobre príncep! viu en l' erm
ta injusticia l' esborrona,
alli pregant per son pare,
plor seguit de sos ulls brolla.

« No mes crims! No mes deliri!
l' amarga fel qu' ara esgotas,
sols ton cor pot endolcirla
ab ses llàgrimes dolroses. » —

Axis entrant lo reptava
lo vell d' ullada amorosa,
y de blanca cabellera,
y de vesta llarga y fosca.

Y sonava un crit horrible,
dementres qu' una veu dolça
del Matagalls elevantse
pujava al cel ses aromes.

La veu de Deu y les llàgrimes
reblanexen cors de roca;
los àngels del cel gosaren
veént l' inich oir al monge.

A l' endemà demati
sens despullarse la cota,
sense los seus escòmetre,
futx el Rey de lo seu poble.

Al fi de llarga jornada
sos ulls fatigats se clouen,
mas desvetlen l' esperit
dolços somnis qui l' confortan.

Li apar qu' una blanca aucella
de son fill li conta noves;

y quant del pler la dolçura
ses parpelles fa descloure;

La coloma d'ales blanques
voleteja y l'enrevolta,
y enlayrantse adés lleugera
vers mitjorn ayrosa vola.

Segueixla 'l Rey, y de gotx
ses entranyes s'escomohuen;
per lo fexuch romiatge
l'esperança te prou força.

Avant sempre nit y dia,
ni se cansa, ni reposa;
vuy de lluny un mont esguarda,
demá l'altre mont revolta.

Avant sempre nit y dia,
ni se cansa, ni reposa;
y quant lo Montseny ovira
veu l'aucell que dalt se posa.

En torn del cim voleteja,
despareix entre la boyra,
y sols á'n el Rey li queda
l'esperança qu'el conforta.

IV.

Remorosa, entre penyals,
naix la font qu'après crexentne
y baxant energullida
pren lo nom del riu Tordera.

No lluny de la penya altiva
d'hont brolla la fontanella,
entre alzines, faigs y roures
monestir devot s'axeca.

Fou sagrat per nostres avis
á Sant Marçal aquell temple,
y monges sants en ell viuen
seguint de Benet la regla.

L' hora n' es que les celísties
de l' aubada riolera
lluytan, sens poderles batre,
de la nit ab les tenebres.

Ja 's desperta qualqu' auCELL
lo fullatge remoguentne,
y ja branda en l' alta torre
la campana matinera.

Sens camí vá 'n Gondebant
perdut en l' espessa arbreda,
y envers de l' esgleya corre
quant lo so sent de l' esquella.

Ab lo cor que d' esper gosa,
esclatantli 'l cor de pena,
mas ab planta tremolosa,
s' en entra 'l Rey en lo temple.

Vora d' ell passen los monges,
pas tranquil cara modesta,
y lo cadirat omplintne
s' asseuen tots de renglera.

Llavors sent en Gondebant
remor de callada petja,
se gira, y veu com arriban
los hermitans de la selva.

Tots portan lo peu descalç,
tots portan negre la vesta,
y dels habits la capulla
la cara quasi los cela.

Roman lo Rey astorat,
d' esguardarlos no s' en dexa,
qu' en la testa de quiscun
creu veure del fill la testa.

Mor tota remor estranya,
callament paurós hi regna,
tot genoll en terra 's fica,
tot esguart al cel s' eleva.

Ab tò pausat y veu baxa,
hermitans y monges resan ;

la pregària misteriosa
l'esperit del Rey penetra.

Poch á poch la claraboya
la llum de l' auba enjoyella,
se muda lo rés dels monges
en cant august y solemne.

Y al hymne sant acompanya
dels aucells la cantarella,
terra y cel á Deu entonan
una cántiga encisera.

Defalleix lo Rey y clama
ab ses mans lo pit batentse:
— « Deu meu! Deu dels crestians!
de cor mon llabi us confessa!

« Mercé, Senyor! Faré troços
de m' espasa y de mon ceptre:
romandrè en exa montanya
entre 'ls sants anacoretas;

« Tant ploraré que 'l meu plor
rentará mes mans sanchnentes,
per la sanch de mos germans
vos daré tota la meua.

« Per mon pecat dur cilici
nafrará tots los meus membres,
mas..... ¡vulláu, Deu dels crestians,
que pugua mon fill estrenyer!

« Un moment no mes! y..... cayga
la vostra ma que 'm flagella!
¡Perdó, perdó pel qui 'l cor
y la vida vos entrega! » —

Diu lo Rey, y esmortahintse
cau de sobte estès en terra,
y cruix la ferrada cota,
y roda la cervellera.

Tots los ulls de colp se giran,
s'interromp lo cant solemne;
sols un hermita te encara
en lo cel la vista atenta;

Sols una veu ab mes força
prossegueix en sa preguera;
n' es la veu d' en Segimon
qui pel Rey, son pare, resa.

V.

Dalt del cim de Matagalls
á ranet de la fontana,
aquell mateix dematí
un cavaller suspirava.

Cansat de penar lo cor,
cansat lo cos del romiatge,
s' ajeja allí lo guerrer
y en la roca 'l cap posava.

Tost acluca los seus ulls
á la suau remor de l' aygua,
mas de son cor les angoxes
ab sos ronchs alens mostrava.

Va pujant un hermitá
ab lo cánter en l' espatla,
y al ovirá' al cavaller
li comença 'l cor á batre.

Esgúardali la faç trista,
y 'l mantí d' or de sa espasa;
y mes fort son cor batega,
y sa vista mes s' esglaya.

Se desperta 'l cavaller
y lo monge axís li parla:
— « ¿Sofriu també, mon amich?
vostra son no es sossegada.

« Tots sofrim aquí en la terra;
¿teníu fret? prenèu ma capa.
¿Es la fam qui us atormenta?
veus aquí mon pa, menjáu-ne.

« ¿Desitjáu la pau del cor?
en ma cova vos aguarda.
Tots los homens som germans,
de tots noltres Deu es pare » —.

Lo pa negre de l' almoyna
menja 'l cavaller ab ansia,
y en lo jovencell fixant
fort ardent la mirada:

— « ¿ Qui ets tu , li diu , bon jove ,
qui ets tu qu' axí me tractes ? » —

— « Som germá teu. » —

— « Ay de mi !

l' anyorament qui m' aglaça

« Ab eix titol no 's conhorta.

Cerch un fill. » —

— « Son nom digaume » —

— « Lo fill del Rey de Borgonya ! » —

— « Pare meu » —

— « Fill meu de l' ánima ! » —

Pare y fill tost s' abraçavan ,
aprés á Deu feyan gracies ,
y dava alberch á dos hostes
la cova de la montanya.

VI.

Alegres corren les hores
per abdosos hermitans ,
y sols torba un pensament
l' esperit d' en Gondebant.

Li reca qu' en la Borgonya
no regne lo seu fill car ,
li reca que no romanga
ab ell en la soledat ;

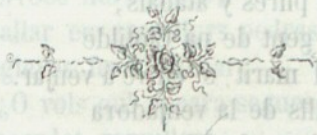
Mas membrantse de ses culpes
y son desitx aufegant ,
axis diu á lo seu fill ,
fentli los seus ulls canal :

— « Segimon tes mans son pures ,
ton cor no coneix lo mal ,
vesten á Borgonya , y brille
la corona en lo teu cap. » —

ab sa furor li matavan
fills y esposa al seu devant,
y dintre d' un pou moria
lo princep infortunat.
Mas llavors un ratx de lluna
travessava 'ls nuvolats,
chors de serafins cantavan:
« L'holocauste ha sigut grat ;
« lo martre seu á má dreta,
« lo crim resta perdonat. »
Y apres temps dins un nou temple,
entrava un vell hermitá,
y ab lo cor ple d' esperança
feya prechs á son fill car.

Tomàs Forleza.

(de Palma de Mallorca.)

« Lo fill del mih no troba sov, »
« en lo mon fiteix, ni par sov, »
« pague l' fill ab la sach seu »
« la que l' pare seu tjar. »
« Pobre Rey, los venjadors saxud seu »
« eran tíres famients, » seu sel namar